

Extremisme en morele onwetendheid

 Door 29 April 2016 Tijani Boulaouali

Extremisme is een kwaadaardige ziekte die zich onder de onwetenden verspreidt. Als zij niet in staat zijn zichzelf te verstaan, hoe kunnen ze dan hun geloof en cultuur, oftewel de anderen om hen heen begrijpen?

Wanneer kennis krimpt, bloeit de boom van het geweld. En wanneer het licht van de wijsheid in onze harten en hersenen gedooft wordt, heerst de duisternis in de geest.

Enkel door goed begrip en correct gedrag zal deze epidemie genezen worden. Iedereen blijkt in de ogen van de extremisten verderfelijk en een zondaar. Zodra ze zich rechtvaardigen door hun eigen ideologie, dan wordt de andersdenkende gruwelijk en genadeloos bejegend.

Extremisme is een keuze van de twijfelaars en verdwaalden, terwijl andere mensen met religieuze, filosofische, existentiële of wetenschappelijke zekerheid zich ontplooiën en bouwen aan de maatschappij. De mechanismen en middelen verschillen in tijd, plaats en cultuur, maar iedereen streeft naar hetzelfde: welvaart, iets creëren, mensenrechten behartigen en vrede verspreiden. Maar extremisten willen voorspoed vernietigen, onze mensenrechten ontnemen en vrede vervangen met ellende en repressie.

Onwetendheid bestrijden was de eerste stap die de islam sinds zijn vroegtijdige komst nam. Onwetendheid was het grootste probleem in de Arabische maatschappij. Daarom begon de openbaring aan de Profeet Mohammed (v.z.m.h.) in het jaar 610 met het woord: Iqraa, ofwel “lees door!” Dat zette aan tot meer kennis, wetenschap en het gebruik van verstand. Niet analfabetisme of ongeletterdheid, maar morele onwetendheid bood geen ruimte voor andersdenkenden. Er bestond alleen absolute loyaliteit voor de eigen stam. Zwakken, vrouwen, kinderen en vreemden werden rechten ontnomen. De islam kwam om die ziekelijke toestand te corrigeren.

Steeds schommelt de mens tussen gebrek aan kennis en onwetendheid. Wanneer er meer zelfkennis is en we ons bewust worden van het bestaan, neemt onze onwetendheid af. Zo bereikt men de noodzakelijke balans in persoonlijkheid, leven en relatie tot anderen: een positieve houding en een openheid voor andere culturen en waarden. Maar als men kiest voor de weg van fanatisme en morele onwetendheid, dan raakt alles in verval. Dat leidt tot een onevenwichtige persoonlijkheid en een minimum aan sociale vaardigheden. “Zeg: ‘Zijn zij die weten gelijk aan hen die niet weten?’ Maar alleen de verstandigen trekken er lering uit.” (Koran: 39/9).

Zo groeit ook de kloof tussen de kenner en de (moreel) onwetende. Deze twee mensen zijn niet gelijkwaardig. Niet in hun menselijke status en burgerrechten, maar in hun maatschappelijke bijdrage aan de samenleving. De een spant zich hard in voor de maatschappij als bouwer van dialoog en succes, terwijl de ander zich vastklampt aan zijn eigen blinde onwetendheid. Volgens de onwetende moet iedereen naar de hel behalve hij. Buiten zijn ideologie is er geen heil.

Dus hangt onze voorspoed af van kennis. Wie in het onderwijs heeft geïnvesteerd, heeft al een ticket naar de toekomst geboekt. Het bestuderen van godsdienst, wetenschap, kunst, filosofie, literatuur, of wat dan ook, verbreedt ons perspectief en besef van de wereld. Maar de onwetende lijdt aan cognitieve en ethische leegte en raakt sociaal gesegregeerd.

Teleurstelling treft de harten van verliezers. In plaats van dat ze met ambitie en ijver zich aan het leven wijden, leunen ze tegen een muur van frustratie en klagen aldoor over alles, met of zonder reden. Ze verwijzen naar anderen als de oorzaak van hun falen. Zo beseffen de verliezers en twijfelaars niet dat mislukking tot welslagen kan leiden. Uit frustratie kan succes bloeien. Zoals het water dat uit de geharde rots voortvloeit. “Daarna verhardde zich uw hart. Zij zijn als stenen, of nog harder, want er zijn stenen, waaruit stromen ontspringen en er zijn er zeker, die splijten en er vloeit water uit.” (Koran: 2/74).

Mislukking is geen schande. Schande is als men na het falen met alles stopt en niet meer probeert verder te gaan. Als de eerste poging mis loopt, is dit niet het einde van de wereld. Er zijn nieuwe mogelijkheden. Wie alle patronen verschiet, maakt meer kans op succes. Het woord ‘falen’ bestaat niet in het lexicon van de dromers en ambitieuzen. Uit mislukkingen groeien stimulansen voor volharding en vernieuwing.

Kortom, morele onwetendheid vormt naast andere maatschappelijke en politieke factoren een voedingsbodem voor extremisme. Het weerspiegelt de mislukking van een bepaalde sociale groep. Deze groep ontbreekt het aan weerbaarheid, omdat die niet over genoeg sociale vaardigheden beschikt. Een extremist ziet de verlossing van een mislukking hetzij in de afzondering van een groep of gemeenschap, hetzij in het vertrek naar een alternatieve context. Wanneer we morele onwetendheid overstijgen met juiste kennis, dan kunnen we het extremisme overwinnen.